

Scénář

(R05_010)

K: V pátek po škole 16. března jsme vyrazili za jednou starou paní, která se jmenuje Jitka Matoušková. Chceme s ní udělat rozhovor, protože je dcera jednoho zajímavého muže. Pana Jiřího Hejdy. Byl to významný spisovatel, novinář, politik, bývalý člen protinacistického odboje, kterého komunisté odsoudili na doživotí ve známém monstrprocesu s MH.

Matouš 1

ilustrace totality (Gottwald)

Válka s nacisty skončila v květnu 1945 a trvalo krátce, než se v Československu chopili moci komunisté, to se stalo v únoru 1948. A začali si vyřizovat účty. Vadil jim každý, kdo jim stál v cestě, kdo za války projevil statečnost, kdo jim takříkajíc viděl do karet. Jiří Hejda odmítal kolektivizaci, znárodnování, kritizoval novou ideologii.

Ilustrace archivy

Novinář, někdejší člen národních h socialistů, přítel Milady Horákové, Jiří Hejda měl u soudu původně dostat trest smrti. Rodina Jiřího Hejdy bydlela na jednom pražském konci v Košířích Na Cibulce. Paní Matoušková vypráví, že když se její maminka dozvěděla, že Jiřího popraví, nemohla dojít ani domů. Jaká úlevu pro ně znamenal trest doživotí. Hned jak to bylo možné tak ho navštívili ve vězení.

Matoušková 3

K: Takže do té doby jste o něm nevěděli vůbec nic?

Paní M: My jsme vůbec nevěděli. Protože můj muž byl dětský doktor a měli jsme spoustu známých, tak se nám nějaký policajt pokoušel zjistit, kde je a co s ním je. Nevěděli jsme nic. Byl na Pankráci. Dozvěděli jsme se to takhle na poslední chvíli. A tak jsme věděli, že je proces a šli jsme na Pankrác. Tam nás nepustili dovnitř, tam se chodilo jenom na pozvánku.

00:09:23 - 45

Paní M: Táta třeba znal doktorku Horákovou nebo Nestávala, ale my jsme je neznali. A teď tam byli Hostičkovi a Dundrovi, od Nestávala tam byla sestra. My jsme vlastně seděli před pankráckou věznicí a tak jsme se seznámili s celou skupinou těch lidí. To tak bylo daný dohromady.

Paní M: To byla zřejmě báječná ženská.

00:11:33 - 00:12:11

M: Takže kdy jste se vlastně dozvěděli ten rozsudek?

Paní M: To šlo denně v rozhlase. My jsme tehdy ještě neměli televizi. Mám dojem, že ještě ani moc nebyla. Ale v rozhlase denně hlásili, jak to všichni odsuzují a podepisují a trvají na tom, aby je odsoudili a dostali trest smrti – kdekdo. Rozumíš, to byli taky fanatici.

K: Takže i váš tatínek měl ....?

00:12:27-00:13:01

Paní M: My taky. A dokonce advokát, který ho hájil, se dozvěděl, že jeden z nich dostane trest smrti, tak byl přesvědčený, že to dostane můj táta. Tak to řek mámě, ta přišla a skoro nemohla dojít, jak plakala, protože na Cibulku, kde jsme bydleli, se šlo do takového kopce nahoru. Nad kurty jsme bydleli, tam je taková bílá vila, dneska je to hrozně zarostlý. A pak dostal ten trest smrti ten druhý.

00:13:22 – 00:14:46

M: Jak jste to všechno jako rodina nesli, jak jste to zvládali?

Paní M: Blbě jsme to zvládali, hlavně máma tím strašně trpěla. Prosím tě, my jsme měli povolenou asi dvakrát ročně návštěvu. I ve Valdicích, i v Leopoldově, i na Mírově. Na tom Mírově to bylo prima. Tam dali celou skupinu a tam jsme dokonce byli u stolu, takže jsme se s tátou políbili a podali si ruce, kdežto potom jsme vždycky mluvili jak na poště, za takovými dvojitými mřížemi, vedle byl z každé strany bachař.

00:25:10 - 43

V: Když vašeho otce odsoudili, změnilo se nějak chování společnosti vůči vaší rodině. Odvraceli se od vás?

Paní M: Ne, všichni byli nesmírně slušní. Všichni nás litovali a lidé k nám byli slušní. My jsme bydleli na té Cibulce a měli jsme tam spoustu známých. Můj manžel, který byl lékař, taky pocházel z Cibulky. My jsme se znali z tenisu.

V: Jak dlouho byl ve vězení v Mírově?

Paní M: Na Mírově byl asi rok nebo dva roky, ne dlouho. Pak ho dali do Leopoldova. Leopoldov byla blbá věznice, tam dokonce jim dávali tak málo jídla, že si třeba schovával chleba, aby měl na Vánoce, tak si vždycky kousek nechal, aby měl na Štědrý den víc jídla.

00:17:26 – 00:19:04

M: Jak jste se dozvěděla, že byl otec podmíněčně propuštěn?

Paní M: Jednoho krásného dne mně zavolal a říkal: „Jitko, to jsem já“, protože my jsme mu směli psát dopisy a směl napsat jenom někdo z nás, takže my všichni napsali na kus papíru, co mu chtějí vzkázat a já jsem mu psala na stroji dopisy a byla jsem ta, co mu psala dopisy. To se smělo jednou za šest neděl, aby dostal dopis. A balíček dostal asi dvakrát, jednou na Vánoce a návštěvy jsme měli jednou za půl roku. To jsme jeli do Leopoldova, to je ještě za Bratislavou, z Bratislavy se jede do toho Leopoldova. Teď návštěvy máte od devíti do jedenácti, čili si tam musíte sehnat nějaké bydlení. Tam jsme bydleli napřed v hospodě, tam byl dole kravál, protože tam bachaři něco oslavovali a chlastali, takže pak jsme bydleli v soukromí u nějakého pana Masaryka. To si pamatuju. Ten měl zase tak zpocený peřiny, které nám dal, no byl to vždycky problém. A naše máma ta musela jet vždycky, takže buď jsem s ní jela já, můj bratr nebo moje sestra nebo někdo z rodiny.

00:20:01 – 00:20:25

M: Co udělal jako první na svobodě, když ho propustili?

Paní M: První sepsal to, co si pamatoval. Za prvé napsal tuhle knížku „Žil jsem zbytečně“ a za druhý, aby úplně nezblbnul, když jsi celé dny na samotce, nesmíš si sednout, musíš chodit, vždycky se bachař kouká, jestli neděláš něco, co nemůžeš.

00:27:47 – 00:28:39

V: A nevíte, jak vašeho otce napadlo si založit továrnu zrovna na kuchyňské zařízení?

Paní M: V té době jeho švagr měl nějakou podobnou továrnu, a protože byl Žid, tam mu tam dosadil někoho, to se jmenovalo trojhendler, to znamená, že ten se o to staral a on si zařídil taky továrnu a vzal si nějaké lidi od něj z továrny. My jsme tam dělali pro restaurace třeba velké stroje na míchání nebo pece, třeba pro Vaňhu jsme dělali.

00:33:42 – 00:34:11

M: Já jsem ještě slyšela a četla, že jste byli kulturně založená rodina. Pamatujete si, že byste chodili do divadla a tak?

Paní M: Když byl v těch novinách zaměstnaný jako novinář, tak jsem za první viděla všechny Voskovce a Werichy. To bylo náhodou bezvadný, protože ty forbíny byly moc hezký. Oni improvizovali.

00:38:44 – 00:39:35

V: A můžu se zeptat, jestli byl váš otec spíš vážný nebo vtipálek?

Paní M: Ne, koukni se, spíš měl smysl pro legraci, protože si vzpomínám, že chodil na oběd domů, když byl potom v Českomoravský, tak jsme měli auto se šoférem, šofér ho přivezl a potom zase odvezl. Já jsem potom přišla z gymplu taky na oběd v tu dobu a já jsem vymýšlela, abych mu říkala, co se kde stalo, a pokoušela jsem se, abych všecky legrace, co jsem si pamatovala, abych mu je vyprávěla, protože pro legraci on měl smysl.

K: Tak to jste asi byli hodně veselá rodina, že jo?

Paní M: Ale jo, on měl docela smysl pro ten humor.

00:40:02 – 42:14

K: Tatínek Jitky Matouškové seděl celých 12 let, propustili ho roku 1960 na hromadnou amnestii. Konečně se dostal domů, a to bylo paní Jitce skoro 40 let a jejímu tatínkovi pětadesát let. Všichni se radovali, že jsou zase spolu,

bohužel chyběla Jitčina maminka Luisa. Jiří Hejda začal, sepisoval sonety, které složil ve vězení, a pamatoval si je z hlavy.

Veronika: V roce 1991 už po pádu komunismu vydal své paměti, které nazval Žil jsem zbytečně. Podle nás to je nesprávný název, protože tak jak nám jeho příběh vyprávěla paní Jitka, rozhodně zbytečný nebyl. Knihu jsme si koupili a teď si jí navzájem půjčujeme.

Na závěr vám ještě řekneme, co nás osobně zajímalo. S paní Matouškovou jsme si dlouho povídali i o jiných věcech než jenom komunismu, vyprávěla nám, že ráda.

Paní M: Koukej, já jsem s mým mužem... to bylo tak. Když jsme byli v důchodu oba, tak už se dalo cestovat, takže jsme procestovali prakticky celou Evropu. On byl za Dubčeka, ještě s tím nejmladším klukem jsme byli v Německu přes rok. A pak nám to jako už nechtěli povolit, prodloužit, tak jsme se vrátili, protože jsme tady měli ještě dva starší syny. Já mám tři kluky, víš? Takže my jsme cestovali. Jo a máme jednoho bratrance v Augsburgu v Německu a ten nám vždycky jako poslal pozvání, že to za nás zaplatí, takže nás pustili. O důchodce tady neměli zájem. Takže my jsme procestovali se stanem celou Evropu. To znamená, že jsme třeba ve Španělsku byli šest neděl. Ne týden, ne čtrnáct dní, šest neděl. Takhle jsme jezdili a já jsem vždycky říkala: „Prosím tě, kdybychom mohli být dva dny na jednom místě“! Protože než se postaví stan, než se to všechno nachystá, to vždycky je práce, a potom jsme měli auto, které mělo vzadu otvírací kufr, takže tam já jsem jako měla kuchyň. (Smích.) V tom jsem měla dvouvařič a vlastně jsme si nevozili žádný jídla s sebou, to jsme si všechno koupili, protože, když on byl ten rok v tom Německu, tak jsme si našetřili nějaký prachy. Já jsem třeba dělala, já nevím ... rybu – filé na pánvi a dal se na to plátek ananasu a k tomu se jedla houska, nebo něco takového (Smích.) No vařili jsme si.

Markéta: Tak to byla paní Jitka Matoušková, dcera Jiřího Hejdy, někdejšího politika, kterého komunisté odsoudili komunisté na doživotí. Děkujeme za pomoc při této naší dokumentaristické práci panu učiteli Jiří Šrail a také Magdaleně Benešové z Post Bellum.

